

Hendelsesrelaterte potensialer

«Event-related potentials» er et mye brukt begrep i forskning og klinisk arbeid, men et fornorsket uttrykk er ikke oppført i Tidsskriftets ordliste.

«Event-related potentials» (ERP) er spenningsforskjeller målt mellom elektroder på skallen; disse forskjellene oppstår i sammenheng med stimulus. De tolkes som elektriske manifestasjoner av hjernens prosessering av stimuli, og det finnes mange ulike typer som korreleres med ulike hjerneaktiviteter.

Tidligere ble begrepet «evoked potentials» (EP) brukt for ERP, og noen bruker det riktignok fortsatt, men disse potensialene ble entydig tiltenkt å skyldes et stimulus, dvs. at det ble direkte fremkalt av stimulus. Når man bruker evoked potentials, er det innforstått at de målte spenningsforskjellene ikke nødvendigvis trenger å skyldes et stimulus, men kan utløses av andre årsaker, som for eksempel en tanke. Noen bruker derfor ikke lenger evoked potentials om event-related potentials, ettersom man ikke alltid vet om potensialene skyldes direkte stimuli eller ikke. Andre bruker altså fortsatt begrepene som synonymer, mens andre igjen bruker dem forskjellig (1).

I ordlisten på Tidsskriftets nettsider står det følgende om evoked potentials: «Bruk reaksjonspotensialer», men det står ingenting om event-related potentials (2). I Audun Øyris medisinske ordbok har man for øvrig heller ikke oversatt event-related potentials (3). Jeg har argumenter mot oversettelsen i Tidsskriftets ordliste og har et forslag til revisjon.

I en artikkel publisert i Tidsskriftet brukes ordet reaksjonspotensialer, men forfatterne så seg nødt til å bruke den engelskspråklige forkortelsen i parentes bakom i tillegg (4). Dette vil man unngå ved å bruke det fornorskede ordet som jeg vil foreslå nedenfor. Et annet argument for ikke å bruke forkortelsen ERP i norsk faglitteratur er at ERP også kan stå for endoskopisk retrograd pankreatikografi (5).

Med samme resonnement som overgangen fra evoked potentials til event-related potentials er bygd på, kan man bruke hendelsesrelaterte potensialer istedenfor stimulirelaterte potensialer som er hovedargumentet for revisjonen. Etter en

samtale med Helge Nordby, som brakte eksperimentell bruk av ERP-metoden til Norge i 1980-årene, viste det seg at hendelsesrelaterte potensialer brukes i fagmiljøet (Helge Nordby, Institutt for biologisk og medisinsk psykologi, Universitetet i Bergen, personlig meddelelse, november 2009).

Jeg foreslår dermed at man endrer reaksjonspotensialer til *hendelsesrelaterte potensialer* i ordlisten på Tidsskriftets nettsider.

Marius Kalsås Worren

marius.worren@psybb.uib.no
Bygg for biologiske basalfag
Universitetet i Bergen
Jonas Lies vei 91
5009 Bergen

Litteratur

1. Coles MG, Rugg MD. Event-related brain potentials: an introduction. <http://l3d.cs.colorado.edu/~ctg/classes/lib/cogsci/Rugg-ColesChp1.pdf> (4.11.2009).
2. Tidsskrift for Den norske legeforening. Ordliste. www.tidsskriftet.no/?nota_id=51 (4.11.2009).
3. Øyri A. Norsk medisinsk ordbok. 8. utg. Oslo: Samlaget, 2007.
4. Hoff JM, Furnes M, Telstad W et al. Når verden hopper. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 3221–2.
5. Melthus M, Aasen S. Bildediagnostikk ved annulær pancreas. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3254–6.

Redaksjonen kommenterer:

Marius Kalsås Worren demonstrerer hvor vanskelig det kan være å finne gode norske oversettelser av engelske uttrykk. Han understreker også at utviklingen av ny fagkunnskap må avspeiles i ordbruken.

Vi mottar gjerne synspunkter fra flere angående disse begrepene før vi tar noen beslutning om å endre praksis.

Raida Ødegaard

raida.oedegaard@legeforeningen.no
Tidsskriftet